

GEORGE ORWELL

papazın kızı

8. BASKI

Çeviri: BERRAK GÖÇER

♥ can
modern

GEORGE ORWELL
PAPAZIN KIZI

Can Modern

Papazın Kızı, George Orwell

İngilizce aslından çeviren: Berrak Göçer

A Clergyman's Daughter

© 2017, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2017

8. basım: Ocak 2021, İstanbul

Bu kitabın 8. baskısı 4000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Emrah Serdan

Editör: Cem Tunçer

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: BPC Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.

Osmangazi Mah. Mehmet Deniz Kopuz Cad. No.17/1 Oda:1

Esenyurt, İstanbul

Sertifika No: 48745

ISBN 978-975-07-3435-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25

Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750734359

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

GEORGE ORWELL

PAPAZIN KIZI

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Berrak Göçer

George Orwell'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Bin Dokuz Yüz Seksen Dört, 1984

Hayvan Çiftliği, 2001

Burma Günleri, 2004

Aspidistra, 2005

Paris ve Londra'da Beş Parasız, 2015

Boğulmamak İçin, 2015

Wigan İskelesi Yolu, 2016

GEORGE ORWELL, 1903'te Hindistan'ın Bengal eyaletinin Montihari kentinde doğdu. Ailesiyle birlikte İngiltere'ye döndükten sonra, öğrenimini Eton College'de tamamladı. Gerçek adı Eric Arthur olan Orwell, 1922-1927 yılları arasında Hindistan İmparatorluk Polisi olarak görev yaptı. Ancak imparatorluk yönetiminin içyüzünü görünce istifa etti. 1950'de yayımladığı *Shooting an Elephant* (Bir Fili Vurmak) adlı kitabı, sömürge memurlarının davranışlarını eleştiren makalelerin derlemesidir. İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru yazdığı *Hayvan Çiftliği*, Stalin rejimine karşı sert bir taşlamadır. Orwell'in en çok tanınan yapıtlarından *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört*, bilimkurgu türünün klasik örneklerinden biri olmanın yanı sıra, modern dünyayı protesto eden bir romandır. *Burma Günleri* ise, Orwell'in Burma'daki (bugünkü Myanmar) İngiliz sömürgeciliğini dile getirdiği ilk kitabıdır. Orwell 1950'de Londra'da öldü.

BERRAK GÖÇER, 1986'da İstanbul'da doğdu. 2007'de New York Üniversitesi Medya, Kültür ve İletişim Bölümü'nden mezun oldu. Editörlük ve çevirmenlik yaparak yayın hayatını sürdürüyor.
www.koltukname.com

Önemsiz görevler, sıradan işler.

Hymns Ancient and Modern [Eski ve Yeni İlahiler]

BİRİNCİ BÖLÜM

I

Şifonyerin üstündeki çalar saat, pirinçten küçük, korkunç bir bomba patlamış gibi çalmaya başlayınca karmaşık, bunaltıcı bir rüyanın derinliklerinden çıkan Dorothy irkilerek uyandı ve yorgun argın bir halde sırtüstü uzanıp karanlığı seyretti.

Çalar saat kafa ütöleyen kadınsı feryadını sürdürüyordu; durdurulmadığı müddetçe yaklaşık beş dakika daha sürecekti bu. Dorothy tepeden tırnağa sızım sızım sızılıyordu; genelde sabahları kalkma vaktinde üstüne çöken sinsisi ve aşağılık kendine acıma hissi yüzünden, nefret edilesi sesi duymamak için yorganı kafasına kadar çekti. Ama halsizliğini üstünden atmaya çalıştı ve âdeti olduğu üzere kendini ikinci çoğul şahısta sertçe azarladı. Hadi bakalım Dorothy, kalkınız! Kestirmek yok lütfen! “Süleyman’ın Özdeyişleri”, 6:9.¹ Sonra gürültü biraz daha devam ederse babasının uyanacağını anımsayıp telaşla yataktan fırladı, şifonyerin üstündeki saati kaptı ve alarmı susturdu. Tam da susturmak için yataktan çıkması gereksin diye şifonyerin üstünde tutuyordu saati. Karanlıkta kalmaya devam ederek yatağının kenarına diz

1. “Ne zamana dek yatacaksın, ey tembel kişi? Ne zaman kalkacaksın uykundan?” (Ç.N.)

çöktü ve “Göklerdeki Babamız”ı okudu; ama ayakları üşüdüğünden dikkati dağınıktı.

Saat tam beş buçuktu, ağustosa göre soğuk bir sabahı. Dorothy (adı Dorothy Hare’di; Suffolk, Knype Hill’deki St. Athelstan’ın papazı, muhterem Charles Hare’in tek çocuğuydu) eskimiş pazen sabahlığını giyip elleriyle etrafı yoklaya yoklaya aşağı indi. Soğuk sabah havasına toz, rutubet ve akşam yemeğinden kalan balık kızartması kokusu hâkimdi; ikinci katta koridorun her iki tarafından babası ile Ellen’in, her türlü işe bakan hizmetçinin, karşılıklı horlamalarını duyabiliyordu. Dorothy elleriyle etrafı yoklayarak dikkatlice mutfığa girdi –çünkü mutfak masasının karanlıkta kalçanıza çarpmak gibi pis bir huyu vardı– şömine rafında duran mumu yaktı ve vücudu hâlâ yorgunluktan sızlar halde diz çöküp ocağın içindeki külleri süpürdü.

Mutfak ateşi, yanana kadar insana kök söktüren cinstendi. Baca yamuk olduğundan sürekli yarı tıkalıydı ve ateşi yakabilmek için, bir ayyaşa sabah cinini verir gibi üstüne bir bardak gazyağı boca etmek gerekiyordu. Babasının tıraş suyunu demlikte kaynamaya bırakan Dorothy yukarı çıkıp kendi banyosunu hazırlamaya başladı. Ellen hâlâ gençliğe özgü ağır horultularıyla horluyordu. Uyanığında iyi, çalışkan bir hizmetçi oluyordu ama top patlasa sabahın yedisinden önce uyanamayan kızlardandı.

Dorothy küveti olabildiğince yavaş doldurdu –musluğu fazla hızlı açınca suyun şıptırısına babası her seferinde uyanıyordu– ve bir an öylece durup hiç de cazip görünmeyen soluk renkli suya baktı. Tüyleri ürpermişti. Soğuk banyolardan nefret ederdi; tam da bu sebepten nisanla kasım arası soğuk banyo yapmayı kendine görev edinmişti. Elini şöyle bir suya soktuktan sonra –ne korkunç bir soğuk– her zamanki teşvik sözleriyle kendini ilerlemeye zorladı. Hadi Dorothy! Küvete giriniz baka-

lım! Kaçmak yok lütfen! Sonra kararlı bir şekilde küvete girdi, oturdu, suyun buzdan bir korse misali tüm vücudunu sarmasına izin verdi ve topuz yaptığı saçı hariç tüm vücudunu suya soktu. Bir an sonra nefes nefese kalmış bir halde kıvrana kıvrana yüzeye çıktı; daha yeni nefesini toplamıştı ki “yapılacaklar listesi”ni hatırladı; üstünden geçmek için sabahlığının cebinde aşağı getirmişti. Sabahlığa uzandı ve beli buz gibi suya gömülü halde küvetin kenarından sarkarak sandalyenin üstündeki mumun ışığında “liste”yi okudu.

Şöyleydi:

S. 7 K.

Bayan T.nin bebeği? Mutlaka ziyaret et.

Kahvaltı. Domuz pastırması. Babamdan *mutlaka* para iste. (Ö)

Ellen’a mutfak ihtiyaçlarını sor babamın toniği NB.¹ Solepipe’in yerinde perdeler için gerekli şeyleri sor.

Bayan P.yi ziyaret gazeteden kupür melekotu çayı romatizmaya iyi geliyor Bayan L.nin nasır bandı.

S. 12 I. Charles provaları NB. iki yüz elli gram yapıştırıcı 1 kutu alüminyum boya sipariş et.

Yemek [üstü çizilmiş] *Öğle yemeği ...?*

Kilise dergisini dolaştır NB. Bayan F.nin 3 şilin 6 peni borcu var.

16.30 Anneler Birliği² çayı 2 metre perdelik kumaşı unutma.

Kilise için çiçek NB. 1 kutu Brasso cila.

Akşam yemeği. Çırpılmış yumurta.

Babamın vaazını daktilo et daktilo için yeni şerit?

1. (Lat.) *Nota bene*; dikkat et, unutma anlamında. (Ç.N.)

2. Mothers’ Union; 1876’da farklı sosyal sınıflardan annelere destek amaçlı kurulan Hıristiyan vakıf. (Ç.N.)

NB. bezelyelerin arasını belleyecek gündüzsefası korkunç halde.

Dorothy küvetten çıktı; kendini neredeyse mendil kadar küçük bir havluyla kurularken –papaz evinde boy havlusuna güçleri hiçbir zaman yetmemiştir– saçı açıldı ve gür iki parça halinde köprücükkemiklerinin üstünden döküldü. Kalın, güzel, olağanüstü derecede solgun renkli saçları vardı; babasının küt kestirmesine izin vermesi aslında isabet olmuştu çünkü Dorothy'nin hakikaten güzel denebilecek tek yanı saçlarıydı. Geri kalanına gelince, ortalama uzunlukta, sıskaca ama güçlü ve biçimli bir kızdı; yüzü zayıf noktasıydı. İnce, sarı, sıradan bir yüzdü bu; solgun gözleri ve biraz uzunca bir burnu vardı; yakından bakılınca gözlerinin kenarında kaz ayakları dikkat çekiyor, ağzı da kıpırtısız durduğu zaman yorgun görünüyordu. Henüz bir kız kurusunun yüzü değildi bu ama birkaç yıl içinde olacağına da şüphe yoktu. Yine de yabancılar onu genelde birkaç yaş küçük sanıyordu (henüz yirmi sekizine girmemiştir) çünkü bakışlarında neredeyse çocuksu bir samimiyet ışıltısı vardı.

Dorothy geceliğini tekrar giydi ve dişlerini fırçaladı – elbette sadece suyla; Komünyon'dan önce diş macunu kullanmamalıydı. Ne de olsa oruç ya tutuyordunuz ya tutmuyordunuz. Katolikler bu konuda haklı sayılırdı; ama dişlerini fırçalarken aniden bocalayıp durdu. Fırçayı yerine koydu. İç organlarına ölümcül bir sancı saplanmıştı, hakiki, fiziksel bir sancı.

Tatsız bir şeyi sabah sabah ilk defa hatırlayınca yaşanan o çirkin şokla, Cargill'e, kasaba, olan yedi aylık borçlarını hatırlamıştı. O korkunç borç –on dokuz, hatta belki de yirmi sterlin olabilirdi, ödeyebilme ümidi hiç yoktu– hayatındaki en büyük ıstıraplardan biriydi. Günün gecenin her saati zihninin bir köşesinde duruyor, aniden

fırlayıp ona eziyet etmeyi bekliyordu; onunla birlikte aklına diğer, daha küçük borçlar geldi; toplamları düşünmeye cesaret edemediği bir rakama ulaşıyordu. Neredeyse istemsizce dua etmeye başladı: “Tanrım, lütfen Cargill faturayı bugün yine yollamasın!” Ama bir an sonra bu duayı dünyevi ve ahlaksızca bulup böyle bir dua ettiği için af diledi. Ardından sabahlığını giyip borcu unutmaya ümidiyle aşağı, mutfığa koştu.

Ateş her zamanki gibi sönmüştü. Dorothy ellerini kömür tozuyla kirleterek yeniden yaktı, üstüne biraz daha gazyağı döktü ve endişeyle suyun kaynamasını bekledi. Babası tıraş suyunun altıyı çeyrek geçe hazır olmasını istiyordu. Sadece yedi dakika geciken Dorothy teneke kutuyu yukarı çıkardı ve babasının kapısını çaldı.

“Gel, gel!” dedi boğuk, asabi bir ses.

Kalın perdeli havasız odaya erkeksi bir koku hâkimdi. Papaz komodindeki mumu yakmış, yan yatmış, az önce yastığının altından çıkardığı altın saatine bakıyordu. Saçları şeytanarabası kadar beyaz ve sıktı. Koyu renk, parlak bir gözle omzunun üstünden sinirli sinirli Dorothy’ye baktı.

“Günaydın baba.”

“Dorothy, keşke,” dedi papaz zor duyulan bir sesle –takma dişlerini takana kadar sesi her zaman boğuk ve cılız çıkardı– “sabahları Ellen’ı kaldırmak için biraz çaba harcasan. Ya da kendin biraz daha dakik olsan.”

“Çok özür dilerim baba. Mutfaktaki ateş sönüp durdu.”

“Pekâlâ! Tuvalet masasının üstüne koy. Elinden bırak da şu perdeleri aç.”

Artık gün ağarmıştı; ama donuk, bulutlu bir sabahtı. Dorothy hızla kendi odasına geçip yedi sabahtan altısında mecbur kaldığı üzere ışık hızıyla giyindi. Odasında sadece küçük, kare bir ayna vardı ama onu bile kullanmıyordu. Yaklaşık üç dakika içinde boynuna altın haçını

taktı –sade bir altın haç, İsalıları eksik olsun lütfen!– saçını topuz yapıp rasgele bir şekilde birkaç firkete taktı ve üstüne giysilerini (gri kazak, eski püskü İrlanda tüviti ceketle etek, ceketle eteğe pek de uymayan çoraplar ve iyice yıpranmış kahverengi ayakkabılar) geçirdi. Kiliseden önce yemek odasıyla babasının çalışma odasını “toparlama”lı, ayrıca Komünyon’a hazırlık olarak dua etmeliydi ki bu en az yirmi dakikasını alıyordu.

Bisikleti yedeğinde bahçenin ön kapısından çıkarken hava hâlâ kapalıydı; çimler yoğun bir çiyle sırsıklam olmuştu. Yamacı taçlandıran sisin arasından St. Athelstan Kilisesi kurşuni bir sfenks gibi gölge halinde yükseliyor, tek çanı cenaze merasimini andıran bir şekilde çalıyordu: Dan! Dan! Dan! Artık çanlardan teki kullanılıyordu, diğer yedisi askılarından indirilmiş, son üç senedir sessizce duruyor, ağırlıklarıyla çan kulesinin zeminini yavaş yavaş aşındırıyordu. Uzaklarda, aşağıdaki sislerin içinden Roma Katolik kilisesindeki çanın sevimsiz tangirtısı duyuluyordu – St. Athelstan’ın papazının eski yuvarlak el zillerine benzettiği pis, ucuz, teneke gibi bir şeydi bu çan.

Dorothy bisikletine bindi ve öne eğilerek hızla tepesi tırmandı. İnce burnunun kemeri sabah ayazında kızarılmıştı. Tepesinde, bulutlu gökyüzünde görünmez olan bir kızılacak öttü. Sabah şarkılarım sana yükselecek! Dorothy bisikletini çardaklı bahçe kapısına yasladı ve avuçlarının hâlâ kömür tozu yüzünden gri kaldığını görünce eğilip ellerini mezarların arasındaki uzun, ıslak çime sürerek temizledi. Sonra çan sustu ve Dorothy ayağa fırlayıp koşturarak kiliseye girdi; tam o sırada yırtık pırtık bir cüppe ile geniş işçi botları giymiş olan zangoç, Progett, altın yanındaki yerini almak için koridorda ağır ağır ilerliyordu.

Kilise çok soğuktu, balmumu ve antika toz kokuyordu. Büyük, cemaati için fazla büyük bir kiliseydi; dö-küntü bir haldeydi ve yarısından fazlası boştu. Üç tane

dar sıra kümesi nefin yarısına kadar ancak uzuyordu, ötelinde de çıplak taş zeminden oluşan engin boşluk vardı; zemindeki birkaç aşınmış yazı, eski mezarların yerine işaret ediyordu. Koro yerinin üstündeki çatı belirgin bir şekilde sarkmıştı; Kilise Giderleri kutusunun yanındaki delik deşik iki giriş parçası, sessiz sedasız bir şekilde bu hallerinden Hıristiyanlığın fani hasmının, tahtakurdunun sorumlu olduğunu anlatıyordu. Işık pencerelerin bulanık camlarından, solgun bir renk alarak vuruyordu içeri. Açık duran güney kapısından, harap bir servi ile bir misket limonu ağacının bulutlu havada grilere bürünmüş, hafif hafif sallanan dalları görülüyordu.

Her zamanki gibi Komünyon'a ondan başka sadece bir kişi daha gelmişti – Çiftlik'ten yaşlı Bayan Mayfill. Komünyon'a katılım öyle zayıftı ki papaz ayinde kendisine yardımcı olacak çocuk bile bulamıyordu; çocuklar sadece, cüppe ve beyaz üstlükleriyle cemaatin önünde caka satabilecekleri pazar sabahları geliyordu. Dorothy, Bayan Mayfill'in arkasındaki sıraya geçti ve dün işlediği bir günahın cezası olarak yastığı itip çıplak taş a diz çöktü. Ayin başlıyordu. Cüppe ve kısa, pamuklu bir üstlük giymiş olan papaz hızlı, idmanlı bir sesle okuyordu duaları; artık dişlerini takmış olduğu için yeterince açık ve tuhaf bir biçimde düşmanca bir tonla. Müşkölpesent görünümlü, yaşlanmış, kül rengine dönmüş yüzünde mesafeli bir ifade vardı, neredeyse bir hor görü ifadesi. "Bu gerçekten kutsal bir ayın," diyordu sanki, "ve bunu yönetmek benim görevim. Ama unutmayın ki ben sizin arkadaşınız değil, sadece papazınızım. Bir insan olarak sizden hiç hoşlanmıyorum, sizi küçümsüyorum." Progett, kıvrık kır saçları ve yıpranmış kırmızı bir suratı olan kırk yaşındaki zangoç, sabırla kenarda duruyordu; söylenenleri anlayamasa da saygıda kusur etmiyor, devasa kırmızı ellerinin arasında kaybolmuş küçük Komünyon çanı ile oynuyordu.

Dorothy parmaklarını gözlerine bastırdı. Henüz dik-

katini toplayamamıştı – gerçekten de Cargill’e olan borcun düşüncesi onu hâlâ ara ara kaygılandırıyor. Ezbere bildiği dualar zihninin içinde kendiliğinden uçuşuyordu. Bir an için kafasını kaldırdı ve bakışları hemen başka yöne kaydı. Önce yukarı, çatıdaki tahta meleklerle –boyunlarında Püriten askerlerin testereyle kestikleri yerlerin izi hâlâ duruyordu– sonra tekrar aşağı, Bayan Mayfill’in siyah, yarı fötr şapkasına ve titreyip duran oltu taşından küpesine baktı. Bayan Mayfill’in üstünde uzun, küflü, siyah bir palto ve yağlı duran astragandan bir yakalık vardı; Dorothy kendini bildi bileli bu paltoyu giyerdi Bayan Mayfill. Oldukça tuhaf, hareli ipek gibi ama daha sert bir kumaşandı; baştan aşağı, belli bir deseni olmayan siyah şeritlerle kaplıydı. O dillere destan, meşhur kumaş, siyah bombazen bile olabilirdi bu. Bayan Mayfill çok yaşlıydı, öyle ki onu ihtiyar bir kadın halinden başka türlü hatırlayan yoktu. Etrafa hafif bir koku yayardı – kolonya, naftalin ve ucuz cin karışımı olarak tanımlanabilecek, uhrevi denebilecek denli hafif bir koku.

Dorothy paltosunun klapasından cam başlı bir toplu iğne çıkardı ve Bayan Mayfill’in arkasına gizlenerek koluna batırdı. Tehlike karşısında kolundaki tüyler diken diken oldu. Dikkatini duaya vermediğini her fark edişinde iğneyi kanatana kadar koluna batırmayı huy edinmişti. Kendini disipline etme yöntemi, saygısızca ve günahkârca düşüncelere karşı korunma şekli buydu.

İğneyi hazır olda tutup birkaç dakika kendini verecek dua etmeyi başardı. Babası koyu renk gözlerinden birini kınayıcı bir bakışla Bayan Mayfill’e yöneltmişti; kadın ara ara haç çıkarıyordu ki babası bu hareketten hiç hazzetmezdi. Dışarıda bir sığircık şakadı. Dorothy hayretler içinde babasının cüppesinin pililerine kıvançla baktığını fark etti; cüppeyi iki yıl önce kendi dikmişti. Dişlerini sıktı ve iğneyi birkaç milim koluna batırdı.

Taşradaki bir kilise papazının kızı olan Dorothy Hare, babasının tüm görevleri onun üstüne yıkmasıyla dükkân borçlarından mıntıka işlerine, bağış toplamaktan cemaati pohpohlamaya her şeyden sorumlu hale gelmiştir. Dorothy'nin Tanrı'ya inancı tamdır, hayatın kendisine biçtiği rolü şikâyet etmeden kabullenmiştir. Ama bir gün, o güçlü rutin aniden sarsılır ve Dorothy kendini beş parasız halde sokaklarda, tanımadığı insanlarla, ağır işçilik yaparken bulur – dahası, kim olduğunu hatırlamamaktadır.

Orwell, bir gecede toplumun bir kesiminden bambaşka bir kesimine taşıdığı Dorothy vasıtasıyla 1930'ların İngiltere'sinde kadınların, işçilerin, evsizlerin haline ışık tutuyor. Deneysel sayılabilecek anlatım biçimleriyle yazarın edebiyatında özel bir yere sahip olan *Papazın Kızı*, inancın ve inançsızlığın, ahlakın ve düşkünlüğün, paranın ve yoksulluğun sorgulandığı eşsiz bir roman.

#ikisavaşarasında #londra #işsizlik #yoksulluk #açlık #kilise #inanç #toplumsalgerçekçilik

